

Nr 15

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av motion om inrättande i vissa fall av linje vid landstingskommunal gymnasieskola.

I motionen 1971:487 av herr Gustavsson i Alvesta m. fl. (c, s, fp, m) har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t utfala att i fall som i motionen påtalats vid landstingskommunal gymnasieskola må kunna inrättas linjer.

I motionen framhålls att de ungdomar som önskar utbilda sig vid Rikspappersskolan vid pappersindustrins utbildningscentrum i Markaryd bör ges med elever vid övriga gymnasieskolor likvärdiga möjligheter. Med enbart specialkurser kommer utbildningen enligt motionärernas mening inte att ha samma attraktionskraft vid ungdomars val av studieväg.

Gällande bestämmelser

I de provisoriska bestämmelser om gymnasieskolan som Kungl. Maj:t utfärdat den 14 januari 1971 anges i 1 kap. 21 § de studievägar som landstingskommunal gymnasieskola kan omfatta, nämligen tvåårig jordbrukslinje, tvåårig skogsbrukslinje, tvåårig vårdlinje, specialkurs som avser utbildning för jordbruk, skogsbruk eller trädgårdsnäring samt specialkurs som avser utbildning för sjukvård, äldreomsorg eller barna- och ungdomsvård. Vidare anges i 22 § att om särskilda skäl föreligger, kan skolöverstyrelsen medge att gymnasieskola, för vilken en landstingskommun är huvudman, får omfatta även annan specialkurs än vad som avses i 21 §. I sådana ärenden skall samråd ske med de kommuner som närmast beröres.

I övergångsbestämmelserna anges vidare att gymnasieskola, för vilken landstingskommun är huvudman, under läsåren 1971/72 – 1973/74 får omfatta även annan specialkurs än som avses i 1 kap. 21 § om skolöverstyrelsen medger det. Om särskilda skäl föreligger, kan Kungl. Maj:t eller, efter bemyndigande av Kungl. Maj:t, skolöverstyrelsen medge att primärkommuns eller landstingskommuns gymnasieskola får omfatta specialkurs även under senare läsår än läsåret 1973/74.

Remissyttranden

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen 1971:487 från skolöverstyrelsen och Svenska landstingsförbundet.

Skolöverstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Utbildningen vid de landstingskommunala yrkesskolorna kommer från och med läsåret 1971/72 att med få undantag övergå till primärkommunalt huvudmannaskap. Undantagen utgörs av sådana skolor för vilka avtal mellan respektive landsting och kommuner inte hunnit träffas eller sådana som avses få annan användning, varför den nuvarande utbildningen successivt upphör. Vad beträffar Rikspappersskolan bedöms emellertid denna framgent komma att kvarbli under landstingskommunalt huvudmannaskap eftersom utbildningens omfattning, krav på resurser samt riksrekryterande karaktär torde omöjliggöra att Markaryds kommun övertar huvudmannaskapet.

Rikspappersskolan har sedan länge bedrivit processteknisk utbildning för personal för pappers- och pappersmasseindustrin. Parallellt därmed har skolan också haft såväl grundutbildning som påbyggnadsutbildning av styr- och reglermekaniker med specialinriktning på samma industri. Skolan är välutrustad för dessa utbildningar och är den enda skola i landet som har utrustning för den ifrågavarande processtekniska utbildningen. Därför är det naturligt att den processtekniska utbildningen fortsätter vid Rikspappersskolan oavsett huvudmannaskapet. SÖ har också i sitt organisationsbeslut för gymnasieskolan läsåret 1971/72 medgivit anordnande av tvåårig specialkurs för processpersonal. Dessutom har övergångsvis medgivits anordnande av specialkurser för såväl tvåårig grundutbildning som ettårig påbyggnadsutbildning för styr- och reglermekaniker.

Grundutbildning för styr- och reglermekaniker ingår som en gren på gymnasieskolans el-teletekniska linje. Utbildningen kommer att anordnas på ett flertal orter i landet. Det är därför tveksamt om den kan anses vara utbildning av sådant slag som stadigvarande skulle kunna anordnas i skola med landstingskommunalt huvudmannaskap. Specialinriktade påbyggnadsutbildningar liknande den nuvarande ettåriga påbyggnadskursen för styr- och reglermekaniker vid Rikspappersskolan avses senare bli anordnade som högre specialkurser i gymnasieskolan. Högre specialkurs med inriktning på pappers- och pappersmasseindustrin torde däremot endast kunna anordnas på en eller två orter i landet. Den bör därför vara att anse som specialutbildning av sådant slag som enligt proposition 1970:159 avses stadigvarande kunna anordnas vid landstingsskola. Den kompletterar dessutom utrustningsmässigt processteknikerutbildningen.

Sammanfattningsvis är SÖ:s uppfattning den, att den tvååriga processtekniska grundutbildningen bör fortsätta vid Rikspappersskolan och att styr- och reglermekanikerutbildningen bör anordnas stadigvarande som högre specialkurs. Vad gäller frågan huruvida den processtekniska utbildningen bör anordnas som linje eller specialkurs får SÖ anföra följande.

Kompetensutredningen (SOU 1970:21) föreslår att alla avslutade tvååriga utbildningar i gymnasieskolan skall ge allmän behörighet till högre studier. Därmed skulle även processteknisk grundutbildning i form av tvåårig specialkurs ge sådan behörighet. Därtill föreslår kompetensutredningen att kunskaper i engelska motsvarande två årskurser i gymnasieskolan (övergångsvis läskunskaper) skall fordras för allmän behörighet. Som särskilda behörighetskrav till vissa utbildningar kan komma att gälla förkunskaper i vissa andra allmänna ämnen. Sådana ämnen ingår inte i den nuvarande tvååriga processtekniska specialkursen. Visserligen skulle läroplanen kunna omarbetas så att dessa allmänna ämnen infördes, men det kan ifrågasättas om man då inte hellre bör anordna utbildningen enligt läroplanen för tvåårig processteknisk linje. Då Rikspappersskolan har unika förutsättningar att genomföra en processteknisk utbildning med inriktning på pappers- och pappersmasseteknik är det rimligt att skolan får anordna utbildning på processteknisk linje. Skolans nuvarande

huvudman, landstinget i Kronobergs län, är den enda huvudman som anser sig ha resurser att svara för utbildningen, och överlåtande av huvudmannaskapet till primärkommun kan därför inte komma i fråga. Enligt SÖ:s mening föreligger här ett specialfall som undantagsvis bör kunna bedömas i särskild ordning utan att därför den av riksdagen fastställda gränsdragningen mellan primärkommunalt och landstingskommunalt huvudmannaskap för gymnasieskolans studievägar äventyras eller ens rubbas.

Med hänvisning till anförda särskilda omständigheter får SÖ förorda att riksdagen i särskild skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att tvåårig process-teknisk linje bör få anordnas vid Rikspappersskolan i Markaryd oaktat skolan har landsting som huvudman.

Med hänsyn till de speciella omständigheter som föreligger för pappersskolan i Markaryd, för vilken Kronobergs läns landsting nu är huvudman, anser *Svenska landstingsförbundet* att förutsättningar bör skapas för ett bibehållet landstingskommunalt huvudmannaskap.

Utskottet

Skolöverstyrelsen har i sitt yttrande över motionen 1971:487 förordat att tvåårig processteknisk linje bör få anordnas vid Rikspappersskolan i Markaryd oaktat skolan har landsting som huvudman. Med hänsyn till de särskilda omständigheter som föreligger i det aktuella fallet finner utskottet skäl tala för den av överstyrelsen intagna ståndpunkten. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela de bestämmelser som erfordras för inrättande av nyssnämnda linje vid Rikspappersskolan. Vad utskottet sålunda anförut bör av riksdagen ges till känna för Kungl. Maj:t.

Utskottet hemställer

att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anförut i anledning av motionen 1971:487.

Stockholm den 6 maj 1971

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Mårtensson (s), Larsson i Staffanstorp (c), Richardson (fp), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Gustafsson i Barkarby (s), fru Dahl (s), herrar Johansson i Skärstad (c), Berndtson i Linköping (vpk), fru Söder (c), herrar Ericson i Örebro (s), Strindberg (m) och fru Laag (s).

